

Skriftemål fra en økonomisk leiemorder

Av Per-Aslak Ertresvåg

“Economic hit men (EHM) are highly paid professionals who cheat countries around the globe out of trillions of dollars”

Dette er innledningen til forordet i boken “Confessions of an Economic Hit Man” av John Perkins. En bemerkelsesverdig saga fra en mann som har befunnet seg på høyreiste topper i USAs økonomiske hierarki, men som i mange år balanserte på stram linje mellom sitt personlig pengebegjær og sin dårlige samvittighet ved å svindle milliarder fra utviklingsland. Til slutt kunne han ikke lenger fortsette. Han kastet inn håndkleet, fullførte boken – etter fire forsøk - og følte seg som et friere menneske.

-” *En historie som nagler en fast, og som må fortelles, utbrøt direktøren for en av de større amerikanske forlagene da han fikk lese utkastet. Så smilte han bedrøvet, ristet på hodet og fortalte meg at han ikke kunne ta risikoen på å publisere den, fordi de private eierne i forlaget neppe ville akseptere det”.*

Perkins forklarer metodene for å true land i den tredje verden inn i fattigdom og undertrykkelse, som tvinger dem inn i gjeldsspiralen. Opplysende, men ikke hyggelig lesning.

Intet i hans tidligste barndom ga signaler om hans gullkantede, men svikefulle karriere. Han vokste opp i et puritansk hjem, som han etter hvert fikk avsmak for. Foreldrene krevde disiplin og selvjustis. Løgn ble stadig oftere et tilfluktsted for å slippe unna krav og trivialiteter. Til slutt stakk han hjemmefra.

Hans karaktersvakheter skulle siden vise seg å være hans fremste attributt da han, nesten rett fra Boston University College of Business Administration, søkte på en stilling som økonom i et internasjonalt rådgivnings- og ingeniørfirma. Den ambisiøse John Perkins var ikke den som i utide hang seg opp i etiske prinsipper. Løgn og juks var et skarpslepet våpen i hendene på enhver EHM.

Men det hjalp også at hans onkel hadde en toppstilling i National Security Agency som selskapet opererte sammen med. For bak virksomheten til det private selskapet lå det imperiale USAs maktpolitiske interesser. Det var disse dobbelte interesser han var satt til å utvikle og vokte.

Firmaet opererte med store entreprenørkontrakter i Midt-Østen, Afrika, Asia og Latin-Amerika. Den saudiarabiske kongefamilien, Shahen av Persia, presidenter og politiske leder i mange land ble hans omgangskrets.

Som et ledd i utdannelsen måtte han gjennom spesialopplæring, simpelthen et topphemmelig privat kurs i bedrageriets kunst, et prosjekt han måtte hemmeligholde også for sin egen kone.

Kunsten var å konstruere forlokkende, men forfalskede tall som overbeviste myndighetene i utviklingslandene om store fortjenestemarginer ved å følge oppskrifter som ga årelange utbyggingsoppdrag til amerikanske selskaper. Som oftest dreide det seg om utbygging av infrastruktur, vegger, telefon, store kraftanlegg. Ved å følge oppskriftene pådro landene seg uløselige gjeldsproblemer. Her, i Perkins bok, får vi en insiders avslørende betrouselser av hvordan disse problemene ble skapt.

”*Som Mafiaen krevde vi vårt pund av kjøtt og fleisk. Det innebar ofte en eller flere av det følgende: kontroll over landets stemme i FN, anlegg av amerikanske militærbaser, tilgang til oljeressurser eller, som i Panama, herredømme over Panamakanalen”.*

Hans første utenlandsoppdrag gikk til Indonesia. Teamet besto av 12 personer. 10 var ingeniører som skisserte opp prosjekter som skulle løfte landet framover. Men alt ville avhenge av de to økonomenes arbeid. De skulle vurdere - forfalske - kostnadene og

prosjektene rentabilitet. Hans eldre kollega gjorde mytteri og reiste hjem. Han ville ikke delta i svindelen.

Perkins ”was doing what business school had prepared for me.” Han sto løpet ut. Utformet en plan med glimmer og gull.

Fra da av gikk det bare oppover for Perkins. I de tilfelle hvor presset mot regjeringene mislyktes, ble andre krefter kalt inn.

Perkins beskriver sin reaksjon da Ecuadors presiden Jaime Roldós og deretter presidenten i Panama, general Omar Torrijos ble drept i flystyrt. Begge ulykkene bar CIAs stigma. Han kjente og var blitt imponert over de to presidentenes personlige mot, karisma, og ekte vilje til å hjelpe landet sitt. I amerikanske aviser ble ulykkene knapt nevnt.

Perkins har perioder av anger, kjemper med skyldfølelse og vil ut av selskapet hvor han nå var rykket opp blant eliten av eiere. Han vil fratrukket, men som han selv skriver, han ble enda en gang kjøpt opp, og ble værende.

Hans egen datter ble hans samvittighets stemme og bønnfalt han om å publisere selvbiografien med sine bekjennelser. Han dro tilbake til indianerne i regnskogen i Amazonas, der hans karriere hadde tatt av. Der begynte han enda en gang på manuskriptet som endte opp på New York Times´ bestsellerliste.

John Perkins

Confessions of an Economic Hit Man

Berrett-Koehler Publisher Inc, San Francisco